

PUPINO

DOMSTOLENS DOM (Store Afdeling)

16. juni 2005 *

I sag C-105/03,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 35 EU, indgivet af forundersøgelsesdommeren ved Tribunale di Firenze (Italien) ved afgørelse af 3. februar 2003, indgået til Domstolen den 5. marts 2003, i straffesagen mod:

Maria Pupino

har

DOMSTOLEN (Store Afdeling)

sammensat af præsidenten, V. Skouris, afdelingsformændene P. Jann, C.W.A. Timmermans, A. Rosas, R. Silva de Lapuerta og A. Borg Barthet samt dommerne N. Colneric, S. von Bahr, J.N. Cunha Rodrigues (refererende dommer), P. Kūris, E. Juhász, G. Arestis og M. Ilešič,

generaladvokat: J. Kokott

justitssekretær: ekspeditionssekretær L. Hewlett,

* Processprog: italiensk.

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 26. oktober 2004,

efter at der er afgivet indlæg af:

- Maria Pupino ved avvocati M. Guagliani og D. Tanzarella

- den italienske regering ved I.M. Braguglia, som befuldmægtiget, bistået af avvocato dello Stato P. Gentili

- den græske regering ved A. Samoni-Rantou og K. Boskovits, som befuldmægtigede

- den franske regering ved R. Abraham, G. de Bergues og C. Isidoro, som befuldmægtigede

- den nederlandske regering ved H.G. Sevenster og C. Wissels, som befuldmægtigede

- den portugisiske regering ved L. Fernandes, som befuldmægtiget

- den svenske regering ved A. Kruse og K. Wistrand, som befuldmægtigede

- Det Forenede Kongeriges regering ved R. Caudwell og E. O'Neill, som befuldmægtigede, bistået af barrister M. Hoskins

- Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved M. Condou-Durande og L. Visaggio, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 11. november 2004,

afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 2, 3 og 8 i Rådets rammeafgørelse 2001/220/RIA af 15. marts 2001 om ofres stilling i forbindelse med straffesager (EFT L 82, s. 1, herefter »rammeafgørelsen«).

- 2 Denne anmodning er indgivet i forbindelse med en straffesag mod Maria Pupino, der er børnehaveklasselærer og sigtet for at have tilføjet elever, der på tidspunktet for de faktiske omstændigheder var under fem år, skader.

Retsforskrifter

Den Europæiske Unions retsforskrifter

Traktaten om Den Europæiske Union

- 3 Det bestemmes i artikel 34, stk. 2, EU — som affattet ved Amsterdam-traktaten — der er indeholdt i afsnit VI med overskriften »Bestemmelser om politisamarbejde og retligt samarbejde i kriminalsager«, at:

»Rådet træffer foranstaltninger og fremmer samarbejde under anvendelse af den passende form og fremgangsmåde, der er fastsat i dette traktatafsnit, med henblik på

at bidrage til opfyldelse af Unionens målsætninger. Rådet kan med henblik herpå på initiativ af en medlemsstat eller Kommissionen med enstemmighed:

[...]

- b) vedtage rammeafgørelser om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser; rammeafgørelser er bindende for medlemsstaterne med hensyn til det tilsigtede mål, men overlader det til de nationale myndigheder at bestemme form og midler for gennemførelsen. De indebærer ikke umiddelbar anvendelighed

[...]«

4 Artikel 35 EU bestemmer:

»1. De Europæiske Fællesskabers Domstol har på de betingelser, der er fastsat i denne artikel, kompetence til at afgøre præjudicielle spørgsmål om gyldigheden og fortolkningen af rammeafgørelser og andre afgørelser, om fortolkningen af konventioner, der er udarbejdet i henhold til dette traktatafsnit, og om gyldigheden og fortolkningen af gennemførelsesforanstaltningerne hertil.

2. I en erklæring fremsat i forbindelse med undertegnelsen af Amsterdam-traktaten eller på ethvert senere tidspunkt vil en medlemsstat kunne godkende, at Domstolen får kompetence til at træffe præjudiciel afgørelse som anført i stk. 1.

3. En medlemsstat, der fremsætter en erklæring i henhold til stk. 2, anfører, at enten

- a) kan en ret i denne medlemsstat, hvis afgørelser ifølge de nationale retsregler ikke kan appelleres, anmode Domstolen om at træffe præjudiciel afgørelse vedrørende et spørgsmål, der rejses under en retssag ved denne ret, og som angår gyldigheden eller fortolkningen af en retsakt som nævnt i stk. 1, når den pågældende ret skønner, at en afgørelse af dette spørgsmål er nødvendig, før den afsiger sin dom, eller

- b) kan en ret i denne medlemsstat anmode Domstolen om at træffe præjudiciel afgørelse vedrørende et spørgsmål, der rejses under en retssag ved denne ret, og som angår gyldigheden eller fortolkningen af en retsakt som nævnt i stk. 1, når den pågældende ret skønner, at en afgørelse af dette spørgsmål er nødvendig, før den afsiger sin dom.

[...]

- 5 Det fremgår af meddelelsen om Amsterdam-traktatens ikrafttrædelsesdato, offentliggjort i *De Europæiske Fællesskabers Tidende* den 1. maj 1999 (EFT L 114, s. 56), at Den Italienske Republik har fremsat en erklæring i henhold til artikel 35, stk. 2, EU,

hvorved den godkendte Domstolens kompetence til at træffe afgørelse i henhold til bestemmelserne i artikel 35, stk. 3, litra b), EU.

Rammeafgørelsen

- 6 Rammeafgørelsens artikel 2 med overskriften »Respekt og anerkendelse« bestemmer:

»1. Hver medlemsstat sikrer, at ofre har en reel og passende rolle i dens strafferetssystem. Hver medlemsstat gør fortsat sit yderste for at sikre, at ofre behandles med behørig respekt for deres personlige værdighed under processen, og anerkender ofrenes legitime rettigheder og interesser navnlig i forbindelse med straffesager.

2. Hver medlemsstat sikrer, at særlig sårbare ofre kan få særbehandling, der er bedst muligt afpasset efter deres situation.«

- 7 Rammeafgørelsens artikel 3 med overskriften »Ret til at blive hørt og tilvejebringe beviser« bestemmer:

»Hver medlemsstat sikrer ofres mulighed for at blive hørt under processen og for at tilvejebringe beviser.

Hver medlemsstat træffer de nødvendige foranstaltninger til at sikre, at myndighederne kun afhører ofre i det omfang, der er nødvendigt for straffesagen.«

- 8 Rammeafgørelsens artikel 8 med overskriften »Ret til beskyttelse« bestemmer i stk. 4:

»Hver medlemsstat sikrer, at ofre, der har brug for beskyttelse mod følgerne af at afgive vidneforklaring i et offentligt retsmøde, efter en retskendelse kan vidne under forhold, der opfylder denne målsætning, på en hvilken som helst hensigtsmæssig måde, som er i overensstemmelse med den pågældende medlemsstats grundlæggende retsprincipper.«

- 9 I overensstemmelse med rammeafgørelsens artikel 17 vedtager hver medlemsstat de love og administrative bestemmelser, der er nødvendige for at efterkomme denne rammeafgørelse, »inden den 22. marts 2002« for så vidt angår de ovennævnte bestemmelser.

De nationale bestemmelser

- 10 Artikel 392 i den italienske Codice di procedura penale (strafferetsplejelov, herefter »CPP«), der hører under femte bog med overskriften »Forundersøgelser og forberedende retsmøde«, bestemmer:

»1. Under forundersøgelsen kan anklagemyndigheden og den sigtede anmode om, at dommeren træffer bestemmelse om forud for domsforhandlingen:

- a) at optage vidnebevis, såfremt der er begrundet formodning for, at vidnet ikke vil kunne afhøres under domsforhandlingen som følge af sygdom eller andre alvorlige omstændigheder, som bevirker, at vidnet er forhindret

- b) at optage vidnebevis, såfremt der ud fra konkrete og specifikke omstændigheder er en begrundet formodning for, at vidnet risikerer at blive udsat for vold, trusler, tilbud eller løfte om penge eller andre fordele, med henblik på at forhindre, at vidnet afgiver forklaring eller afgiver falsk forklaring.

[...]

1a. I sager vedrørende de overtrædelser, der er nævnt i straffelovens artikel 600a, 600b, 600d, 609a, 609b, 609c, 609d og 609e [vedrørende seksualforbrydelser eller forbrydelser med seksuel baggrund], kan anklagemyndigheden eller den sigtede anmode om, at der før domsforhandlingen optages vidnebevis af personer, der er under 16 år, også i andre situationer end dem, der er omhandlet i stk. 1.

[...]«

¹¹ CPP's artikel 398, stk. 5a, har følgende ordlyd:

»I forbindelse med undersøgelse af sager vedrørende de overtrædelser, der er nævnt i straffelovens artikel 600a, 600b, 600d, 609a, 609b, 609c, 609d og 609e, kan retten, såfremt det er mindreårige under 16 år, der skal afhøres, ved kendelse træffe bestemmelse om [...] sted, tidspunkt og særlige former for bevisførelse, såfremt hensynet til den mindreårige gør det nødvendigt og hensigtsmæssigt. Afhøringen kan i dette øjemed ske et andet sted end for retten, eventuelt hos specialiserede støtteorganer eller, såfremt disse ikke findes, i den mindreåriges hjem. Vidneforklaringerne skal i deres helhed dokumenteres ved hjælp af fonografiske eller audiovisuelle optagelser. Er optagelsesapparater eller teknisk personale ikke til rådighed, kan retten anordne sagkyndig bistand eller teknisk rådgivning. Afhøringen skal desuden sammenfattes i et protokollat. Et udskrift af optagelserne sker kun på parternes anmodning.«

De faktiske omstændigheder og det præjudicielle spørgsmål

- 12 Det fremgår af forelæggelseskendelsen, at Maria Pupino i forbindelse med den straffesag, der er indledt mod hende, for det første er anklaget for i løbet af januar og februar 2001 at have gjort sig skyldig i flere strafbare handlinger i form af »misbrug af disciplinærmidler« i henhold til den italienske straffelovs artikel 571, fordi hun i forhold til en række af sine elever, der på tidspunktet for de faktiske omstændigheder var under fem år, bl.a. regelmæssigt slog dem, truede med at give dem beroligende midler, at give dem plaster for munden og straffede dem ved at forhindre dem i at gå på toilettet. For det andet er hun anklaget for i februar 2001 at have gjort sig skyldig i »grov legemsbeskadigelse«, jf. straffelovens artikel 582, 585 og 576, sammenholdt med samme lovs artikel 61, stk. 2 og 11, idet hun slog en af sine elever og derved tilføjede denne en bule i panden. Proceduren, der er indledt ved Tribunale di Firenze, befinder sig på forundersøgelingsstadiet.

- 13 Den forelæggende ret har i denne forbindelse anført, at en straffesag i italiensk ret omfatter to forskellige faser. I den første fase, nemlig forundersøgelsesfasen, skal anklagemyndigheden forestå efterforskningen og under tilsyn af forundersøgelsesdommeren tilvejebringe bevismidlerne, på grundlag af hvilke den tager stilling til, om den vil opgive påtale eller rejse tiltale. I sidstnævnte tilfælde træffes den endelige afgørelse om, hvorvidt der skal rejses tiltale, eller om den sigtede skal frikendes, af forundersøgelsesdommeren efter et retsmøde afholdt med dette formål.
- 14 Den eventuelle beslutning om at rejse tiltale mod den sigtede indleder sagens anden fase, den såkaldte forhandlingsfase, hvor forundersøgelsesdommeren ikke deltager. Den egentlige straffesag begynder med denne fase. Det er først i denne fase, at bevisførelsen generelt kan ske på parternes initiativ og på et kontradiktorisk grundlag. Den forelæggende ret har anført, at det er under forhandlingerne i sagen, at de beviser, som parterne har tilvejebragt, kan fremlægges som beviser i ordets tekniske forstand. Under disse omstændigheder skal de beviser, som anklagemyndigheden har tilvejebragt under forundersøgelsesfasen med henblik på en bedømmelse af, hvorvidt der skal indledes en straffesag eller ske påtaleopgivelse, fremlægges under domsforhandlingen i den egentlige straffesag, for at de fuldt ud kan betragtes som beviser.
- 15 Den nævnte ret har understreget, at der imidlertid er undtagelser til denne regel, som er fastsat i CPP's artikel 392, der giver mulighed for efter forundersøgelsesdommerens afgørelse og under iagttagelse af kontradiktionsprincippet at foretage en isoleret bevisoptagelse forud for domsforhandlingen. De således tilvejebragte beviser har samme bevisværdi som de beviser, der er tilvejebragt under den anden fase af sagen. Ved CPP's artikel 392, stk. 1a, er der indført en mulighed for at anvende isoleret bevisoptagelse, når det drejer sig om afhøring vidner, der har været ofre for visse forbrydelser, der er udtømmende opregnet (seksualforbrydelser eller forbrydelser med seksuel baggrund), og når vidnerne er under 16 år, også i andre

situationer end dem, der er omhandlet i stk. 1. CPP's artikel 398, stk. 5a, giver desuden samme dommer mulighed for at træffe bestemmelse om bevisoptagelse i undersøgelser vedrørende de strafbare handlinger, der er omhandlet i CPP's artikel 392, stk. 1a, efter særlige regler, der giver mulighed for at beskytte den berørte mindreårige. Ifølge den forelæggende ret er formålet med disse supplerende undtagelser dels at beskytte vidnets værdighed, blufærdighed og person, når offeret er en mindreårig, dels at varetage hensynet til bevisets troværdighed.

- 16 I hovedsagen har anklagemyndigheden i august 2001 fremsat begæring om, at forundersøgelsesdommeren optager vidneforklaring af otte børn, som er vidner og ofre for de strafbare handlinger, som Maria Pupino er sigtet for, ved isoleret bevisoptagelse forud for domsforhandlingen på grundlag af CPP's artikel 392, stk. 1a, med den begrundelse, at bevisoptagelsen ikke kan udskydes til domsforhandlingen som følge af vidnernes meget unge alder og den deraf følgende uundgåelige ændring med hensyn til deres psykologiske situation og en eventuel psykologisk fortrængningsproces. Anklagemyndigheden har endvidere fremsat begæring om, at disse beviser tilvejebringes efter de særlige regler i CPP's artikel 398, stk. 5a, hvorefter retsmødet finder sted i et specialiseret organ og under former, der beskytter de pågældende mindreåriges værdighed, privatliv og sjælefred, eventuelt også med bistand af en sagkyndig i børnepsykologi som følge af forbrydelsernes delikate og alvorlige karakter samt de problemer, der er forbundet med ofrenes unge alder. Maria Pupino har modsat sig denne begæring, idet hun har gjort gældende, at den ikke er omfattet af nogen af de tilfælde, der er omhandlet i CPP's artikel 392, stk. 1 og 1a.

- 17 Ifølge den forelæggende ret bør anklagemyndighedens begæring forkastes i henhold til de omhandlede nationale bestemmelser, for så vidt som de ikke foreskriver anvendelse af isoleret bevisoptagelse forud for domsforhandlingen eller anvendelse af særlige regler for bevisførelse, med hensyn til de forhold, som Maria Pupino

anklages for, selv om der ikke er noget til hinder for, at disse bestemmelser også kan omfatte andre tilfælde end dem, der er omhandlet i CPP's artikel 392, stk. 1, hvor ofret er en mindreårig. Mange af de forbrydelser, der er udelukket fra anvendelsesområdet for CPP's artikel 392, stk. 1, kunne i det konkrete tilfælde let vise sig at være alvorligere for offeret end de tilfælde, der er omhandlet i denne bestemmelse. Dette er tilfældet i hovedsagen, hvor Maria Pupino ifølge anklagemyndigheden har mishandlet en række børn under fem år, idet børnene på grund af hende har fået psykologiske traumer.

- 18 Forundersøgelsesdommeren ved Tribunale di Firenze, der med henvisning til, at »uanset om fællesskabsretlige bestemmelser har direkte virkning«, skal den nationale ret »fortolke de nationale bestemmelser i lyset af ordlyden af og formålet med de fællesskabsretlige bestemmelser«, har rejst tvivl om, hvorvidt CPP's artikel 392, stk. 1a, og artikel 398, stk. 5a, er forenelige med rammeafgørelsens artikel 2, 3 og 8, idet CPP's bestemmelser begrænser forundersøgelsesdommerens mulighed for henholdsvis at foretage en anticiperet bevisførelse og at anvende særlige metoder for tilvejebringelse af beviser til kun at angå seksualforbrydelser eller forbrydelser med seksuel baggrund, hvorfor den har besluttet at udsætte sagen og forelægge den for Domstolen med henblik på en præjudiciel afgørelse vedrørende rækkevidden af rammeafgørelsens artikel 2, 3 og 8.

Om Domstolens kompetence

- 19 I medfør af artikel 46, litra b), EU finder bestemmelserne i EF-traktaten, EKSF-traktaten og Euratom-traktaten om Domstolens kompetence samt udøvelsen af denne kompetence, herunder artikel 234 EF, anvendelse på bestemmelserne i afsnit VI i traktaten om Den Europæiske Union på de betingelser, der er fastsat i artikel 35 EU. Det følger heraf, at den i artikel 234 EF fastsatte ordning kan finde anvendelse på

Domstolens kompetence til at træffe præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 35 EU på de betingelser, der er fastsat i denne bestemmelse.

- 20 Som anført i denne doms præmis 5, har Den Italienske Republik fremsat en erklæring med virkning fra den 1. maj 1999, som er Amsterdam-traktatens ikrafttrædelsesdato, hvori den godkendte Domstolens kompetence til at træffe afgørelse om gyldigheden og fortolkningen af de retsakter, der er omhandlet i artikel 35 EU i henhold til denne artikels stk. 3, litra b).
- 21 Med hensyn til de retsakter, der er omhandlet i artikel 35, stk. 1, EU, bestemmes det i artiklens stk. 3, litra b), med de samme ord som i artikel 234, stk. 1 og 2, EF, at »en ret« i en medlemsstat kan »anmode Domstolen om at træffe præjudiciel afgørelse« vedrørende et spørgsmål, der rejses under en retssag ved denne ret, og som angår »gyldigheden eller fortolkningen« af sådanne retsakter, »når den pågældende ret skønner, at en afgørelse af dette spørgsmål er nødvendig, før den afsiger sin dom«.
- 22 Det er for det første ubestridt, at forundersøgelingsdommeren, der handler inden for rammerne af en straffesag som den, der er indledt i hovedsagen, udøver en dømmende funktion, således at han skal betragtes som »en ret i en medlemsstat« i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i artikel 35 EU (jf. i denne retning vedrørende artikel 234 EF, dom af 23.2.1995, forenede sager C-54/94 og C-74/94, Cacchiarelli og Stanghellini, Sml. I, s. 391, og af 12.12.1996, forenede sager C-74/95 og C-129/95, X, Sml. I, s. 6609), og for det andet, at rammeafgørelsen, der er baseret på artikel 31 EU og artikel 34 EU, henhører under de retsakter, der er omhandlet i artikel 35, stk. 1, EU, med hensyn til hvilke Domstolen kan træffe præjudiciel afgørelse.

- 23 Selv om Domstolen således har kompetence til at besvare det forelagte præjudicielle spørgsmål, har den franske og den italienske regering imidlertid nedlagt påstand om afvisning af den forelagte anmodning, med henvisning til, at Domstolens besvarelse ikke vil være brugbar med henblik på afgørelsen af tvisten i hovedsagen.
- 24 Den franske regering har anført, at den forelæggende ret forsøger at anvende visse bestemmelser i rammeafgørelsen frem for de nationale bestemmelser, selv om det fremgår af ordlyden af artikel 34, stk. 2, litra b), EU, at rammeafgørelser ikke kan indebære en sådan umiddelbar anvendelighed. Ifølge nævnte regering er det desuden efter den forelæggende rets opfattelse umuligt at fortolke de nationale bestemmelser i overensstemmelse med rammeafgørelsen. Ifølge Domstolens retspraksis kan princippet om en overensstemmende fortolkning ikke føre til en fortolkning *contra legem* eller til en forringelse af en borgers stilling i forbindelse med en straffesag alene på grundlag af en rammeafgørelse, hvilket imidlertid ville være tilfældet i hovedsagen.
- 25 Den italienske regering har principalt gjort gældende, at rammeafgørelsen og fællesskabsdirektivet udgør retskilder, som er grundlæggende forskellige, og at rammeafgørelsen derfor ikke skaber en forpligtelse for den nationale ret til at foretage en overensstemmende fortolkning af national ret, således som Domstolen har fastslået i sin retspraksis vedrørende fællesskabsdirektiver.
- 26 Uden udtrykkeligt at rejse tvivl om, hvorvidt den præjudicielle anmodning kan antages til realitetsbehandling, er den svenske regering og Det Forenede Kongeriges regering af samme opfattelse som den italienske regering, idet de bl.a. har fremhævet, at medlemsstaternes samarbejde inden for rammerne af afsnit VI i traktaten om Den Europæiske Union er af mellemstatslig karakter.

- 27 Endelig har den nederlandske regering lagt vægt på de begrænsninger, der gælder for forpligtelsen til at foretage en overensstemmende fortolkning. Den har rejst tvivl om, hvorvidt denne forpligtelse — såfremt det antages, at den finder anvendelse på rammeafgørelser — kan anvendes i hovedsagen netop som følge af begrænsningerne.
- 28 Det bemærkes, som fremhævet i denne doms præmis 19, at den i artikel 234 EF fastsatte ordning kan finde anvendelse på artikel 35 EU med forbehold af de betingelser, der er fastsat i denne bestemmelse.
- 29 Ligesom hvad der gælder i henhold til artikel 234 EF, er en præjudiciel forelæggelse for Domstolen i henhold til artikel 35 EU betinget af, at den nationale ret »skønner, at en afgørelse af dette spørgsmål er nødvendig, før den afsiger sin dom«, hvorfor Domstolens retspraksis vedrørende formaliteten med hensyn til præjudicielle spørgsmål, forelagt i henhold til artikel 234 EF, i princippet kan overføres på anmodninger om præjudicielle afgørelser, der er forelagt Domstolen i medfør af artikel 35 EU.
- 30 Det følger heraf, at den formodning om relevans, som er knyttet til spørgsmål, der forelægges af nationale domstole til præjudiciel afgørelse, kun kan afvises i helt særlige tilfælde, når det klart fremgår, at den ønskede fortolkning af de EU-retlige bestemmelser i spørgsmålene savner enhver forbindelse med realiteten i hovedsagen eller dennes genstand, eller når problemet er af hypotetisk karakter, eller Domstolen ikke råder over de faktiske og retlige oplysninger, som er nødvendige for, at den kan give en saglig korrekt besvarelse af de forelagte spørgsmål. Bortset fra sådanne tilfælde er Domstolen principielt forpligtet til at træffe afgørelse om præjudicielle spørgsmål, der vedrører fortolkningen af de retsakter, der er omhandlet i artikel 35,

stk. 1, EU (jf. vedrørende artikel 234 EF bl.a. dom af 7.9.1999, sag C-355/97, Beck og Bergdorf, Sml. I, s. 4977, præmis 22, og af 7.6.2005, sag C-17/03, VEMW m.fl., Sml. I, s. 4983, præmis 34).

- 31 Henset til de argumenter, som den italienske, den franske, den nederlandske, den svenske samt Det Forenede Kongeriges regering har fremført, skal det undersøges — som anført af den nationale ret, af den græske, den franske og den portugisiske regering samt af Kommissionen — om den forpligtelse, som påhviler de nationale myndigheder til i videst mulig omfang at fortolke deres nationale bestemmelser i lyset af ordlyden af og formålet med fællesskabsdirektiverne, gælder med de samme virkninger og begrænsninger, når den pågældende retsakt er en rammeafgørelse truffet på grundlag af afsnit VI i traktaten om Den Europæiske Union.
- 32 I bekræftende fald skal det efterprøves, om det er åbenbart — som anført af den italienske, den franske, den svenske og Det Forenede Kongeriges regering — at en besvarelse af det præjudicielle spørgsmål ikke kan have nogen konkret indvirkning på afgørelsen af tvisten i hovedsagen som følge af de begrænsninger, der er forbundet med forpligtelsen til at foretage en overensstemmende fortolkning.
- 33 For det første bemærkes, at ordlyden af artikel 34, stk. 2, litra b), EU er stærkt inspireret af ordlyden af artikel 249, stk. 3, EF. Ved artikel 34, stk. 2, litra b), EU gives rammeafgørelser en bindende karakter i den forstand, at disse »binder« medlemsstaterne med hensyn til »det tilsigtede mål, men overlader det til de nationale myndigheder at bestemme form og midler for gennemførelsen«.

- 34 Rammeafgørelsernes bindende karakter er formuleret på samme måde som i artikel 249, stk. 3, EF og indebærer en forpligtelse for de nationale myndigheder og navnlig for de nationale domstole til at anlægge en overensstemmende fortolkning af national ret.
- 35 Den omstændighed, at Domstolens kompetence i medfør af artikel 35 EU er mindre omfattende inden for rammerne af afsnit VI i traktaten om Den Europæiske Union end i henhold til EF-traktaten, og den omstændighed, at der ikke findes et fuldstændigt retsmiddel- og proceduresystem, som skal sikre lovligheden af institutionernes retsakter inden for rammerne af nævnte afsnit VI, er ikke til hinder for denne slutning.
- 36 Uanset den grad af integration, der tilsigtes med Amsterdam-traktaten, i processen hen imod en stadig snævrere union mellem de europæiske folk, i henhold til artikel 1, stk. 2, EU, er det nemlig fuldt ud forståeligt, at ophavsmændene til traktaten om Den Europæiske Union har fundet det hensigtsmæssigt inden for rammerne af denne traktats afsnit VI at foreskrive retsmidler med virkninger, der svarer til dem, der er foreskrevet i EF-traktaten, med henblik på effektivt at bidrage til virkeliggørelsen af Unionens mål.
- 37 Betydningen af Domstolens kompetence til at træffe præjudicielle afgørelser i henhold til artikel 35 EU bekræftes af den omstændighed, at en medlemsstat i henhold til nævnte artikels stk. 4 kan, uanset om den har fremsat en erklæring i henhold til stk. 2, indgive indlæg eller andre skriftlige udtalelser til Domstolen i sager som omhandlet i samme bestemmelses stk. 1.

- 38 Denne kompetence ville i det væsentlige miste sin effektive virkning, såfremt borgerne ikke var berettigede til at påberåbe sig rammeafgørelser med henblik på at opnå en overensstemmende fortolkning af national ret ved medlemsstaternes domstole.
- 39 Til støtte herfor har den italienske og Det Forenede Kongeriges regering gjort gældende, at traktaten om Den Europæiske Union — i modsætning til EF-traktaten — ikke indeholder en forpligtelse, der svarer til den, der er fastsat i artikel 10 EF, som Domstolen delvis har støttet sin retspraksis på som begrundelse for forpligtelsen til at fortolke national ret i overensstemmelse med fællesskabsretten.
- 40 Dette argument må forkastes.
- 41 Artikel 1, stk. 2 og 3, i traktaten om Den Europæiske Union bestemmer, at denne traktat udgør en ny fase i processen hen imod en stadig snævrere union mellem de europæiske folk, og at Unionen, hvis grundlag er De Europæiske Fællesskaber samt den politik og det samarbejde, som indføres ved nævnte traktat, har til opgave på en sammenhængende og solidarisk måde at tilrettelægge forbindelserne mellem medlemsstaterne og mellem deres folk.
- 42 Det ville være vanskeligt for Unionen effektivt at varetage dens opgave, såfremt princippet om loyalt samarbejde, der bl.a. indebærer, at medlemsstaterne træffer alle almindelige eller særlige foranstaltninger, som er egnede til at sikre opfyldelsen af deres forpligtelser i henhold til EU-retten, ikke tillige gjaldt i forbindelse med

politisamarbejdet og det retlige samarbejde i kriminalsager, som i øvrigt helt og holdent bygger på samarbejdet mellem medlemsstaterne og institutionerne, således som generaladvokaten med rette har anført i punkt 26 i forslaget til afgørelse.

- 43 På grundlag af ovennævnte betragtninger må det fastslås, at princippet om en overensstemmende fortolkning gælder i forhold til rammeafgørelser, der er vedtaget inden for rammerne af afsnit VI i traktaten om Den Europæiske Union. Den forelæggende ret er ved anvendelsen af national ret forpligtet til i videst muligt omfang at fortolke denne ret i lyset af rammeafgørelsens ordlyd og formål med henblik på at nå det med rammeafgørelsen tilsigtede resultat og således handle i overensstemmelse med artikel 34, stk. 2, litra b), EU.
- 44 Det bemærkes imidlertid, at den nationale rets forpligtelse til at henvise til indholdet af en rammeafgørelse, når den fortolker de relevante nationale retsregler, begrænses af generelle retsprincipper, herunder retssikkerhedsprincippet og forbuddet mod tilbagevirkende kraft.
- 45 Disse principper er bl.a. til hinder for, at den nævnte forpligtelse på grundlag af en rammeafgørelse og uafhængigt af en lov vedtaget af en medlemsstat til gennemførelse heraf fører til, at strafansvaret for dem, der overtræder rammeafgørelsens bestemmelser, fastlægges eller skærpes (jf. vedrørende fællesskabsdirektiver bl.a. dommen i sagen X, præmis 24, og dom af 3.5.2005, forenende sager C-387/02, C-391/02 og C-403/02, Sml. I, s. 3565, præmis 74).

- 46 Det bemærkes imidlertid, at de bestemmelser, der er genstand for den foreliggende anmodning om præjudiciel afgørelse, ikke vedrører rækkevidden af den berørtes strafansvar, men procedureforløbet og reglerne for bevisoptagelse.
- 47 Den nationale rets forpligtelse til at henviser til indholdet af en rammeafgørelse i forbindelse med fortolkningen af de relevante bestemmelser i national ret ophører, når sidstnævnte ikke kan anvendes således, at den fører til et resultat, der er foreneligt med det resultat, der tilsigtes med rammeafgørelsen. Princippet om en overensstemmende fortolkning kan med andre ord ikke tjene som grundlag for en fortolkning *contra legem* af national ret. Dette princip forudsætter ikke desto mindre, at den nationale ret i givet fald tager hensyn til de nationale bestemmelser som helhed med henblik på at vurdere, hvorvidt de kan anvendes således, at de ikke fører til et resultat, der er i strid med det resultat, der tilsigtes med rammeafgørelsen.
- 48 Som generaladvokaten har anført i punkt 40 i forslaget til afgørelse, er det ikke åbenbart, at de nationale bestemmelser i hovedsagen ikke kan fortolkes i overensstemmelse med rammeafgørelsen. Det tilkommer den nationale ret at efterprøve, om der i nævnte sag kan anlægges en overensstemmende fortolkning af de nationale bestemmelser.
- 49 Med dette forbehold skal det præjudicielle spørgsmål besvares.

Om det præjudicielle spørgsmål

- 50 Med sit spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om rammeafgørelsens artikel 2 og 3 samt artikel 8, stk. 4, skal fortolkes således, at en national ret skal have mulighed for at tillade mindreårige børn, der — som i hovedsagen — påstår, at de har været ofre for mishandling, at afgive deres vidneforklaring efter regler, der gør det muligt at sikre et passende beskyttelsesniveau uden for det offentlige retsmøde og inden dette afholdes.
- 51 I overensstemmelse med rammeafgørelsens artikel 3 sikrer hver medlemsstat ofres mulighed for at blive hørt under processen og for at tilvejebringe beviser, og træffer de nødvendige foranstaltninger til at sikre, at myndighederne kun afhører ofre i det omfang, der er nødvendigt for straffesagen.
- 52 Rammeafgørelsens artikel 2 og artikel 8, stk. 4, forpligter enhver medlemsstat til at sikre bl.a., at ofre behandles med behørig respekt for deres personlige værdighed under processen, at påse, at særligt sårbare ofre kan få særbehandling, der er bedst muligt afpasset efter deres situation, og at sikre, at ofre — navnlig de mest sårbare — der har brug for beskyttelse mod følgerne af at afgive vidneforklaring i et offentligt retsmøde, efter en retskendelse kan vidne under forhold, der opfylder denne målsætning, på en hvilken som helst hensigtsmæssig måde, som er i overensstemmelse med den pågældende medlemsstats grundlæggende retsprincipper.
- 53 Rammeafgørelsen definerer ikke begrebet ofrets sårbarhed i henhold til artikel 2, stk. 2, og artikel 8, stk. 4. Uanset spørgsmålet om, hvorvidt den omstændighed, at

ofret for en strafbar handling er en mindreårig, er tilstrækkelig til i almindelighed at betragte et sådant offer som særligt sårbar i rammeafgørelsens forstand, kan der imidlertid ikke være tvivl om, at når mindreårige børn, der — som i hovedsagen — påstår, at de har været udsat for mishandling og dette tilmed fra en lærers side, vil disse børn kunne betragtes som særligt sårbare, henset til deres alder samt til arten og følgerne af de overtrædelser, som de påstår at have været ofre for, således at de opnår den særlige beskyttelse, som er påkrævet i henhold til de nævnte bestemmelser i rammeafgørelsen.

- 54 Ingen af de tre bestemmelser i rammeafgørelsen, som den forelæggende ret har henvist til, fastsætter konkrete regler for gennemførelsen af de mål, som opstilles heri, og som bl.a. består i at sikre særlig sårbare ofre en »særbehandling, der er bedst muligt afpasset efter deres situation«, samt give dem mulighed for at vidne under særlige forhold, således at alle ofre behandles »med behørig respekt for deres personlige værdighed«, gives mulighed for at blive hørt og for at »tilvejebringe beviser«, samt at sørge for, at disse ofre kun »[afhøres] i det omfang, der er nødvendigt for straffesagen«.
- 55 Ifølge de i hovedsagen omhandlede bestemmelser skal den vidneforklaring, der aflægges under forundersøgelsen, i almindelighed gentages i et offentligt retsmøde for fuldt ud at opnå bevisværdi. Det er ikke desto mindre tilladt i visse tilfælde kun at aflægge denne vidneforklaring en gang i løbet af forundersøgelsen med samme bevisværdi, men efter andre regler end dem, der gælder for det offentlige retsmøde.
- 56 Under disse omstændigheder forudsætter gennemførelsen af de mål, der forfølges med de i rammeafgørelsen nævnte bestemmelser, at en national ret har mulighed for

med hensyn til særligt sårbare ofre at anvende en særlig procedure, såsom proceduren med isoleret bevisoptagelse forud for domsforhandlingen, som er fastsat i en medlemsstats lovgivning, samt de ligeledes fastsatte særlige regler for aflæggelse af vidneforklaring, såfremt denne procedure er bedst muligt afpasset efter ofrenes situation og er påkrævet for at forhindre, at beviserne fortabes, for at nedbringe gentagelsen af afhøringerne til et minimum og for at forebygge de skadelige følger for de nævnte ofre af, at de har afgivet vidneforklaring i et offentligt retsmøde.

- 57 Det skal i denne forbindelse præciseres, at ifølge rammeafgørelsens artikel 8, stk. 4, skal de forhold, under hvilke der vidnes, under alle omstændigheder være i overensstemmelse med den pågældende medlemsstats grundlæggende retsprincipper.
- 58 Det fremgår desuden af artikel 6, stk. 2, EU, at Unionen respekterer de grundlæggende rettigheder, således som de garanteres ved den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, undertegnet i Rom den 4. november 1950 (herefter »konventionen«), og således som de følger af medlemsstaternes fælles forfatningsmæssige traditioner, som generelle principper for fællesskabsretten.
- 59 Rammeafgørelsen skal derfor fortolkes således, at de grundlæggende rettigheder respekteres, herunder navnlig retten til en retfærdig rettergang, som omhandlet i konventionens artikel 6, sådan som Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol har fortolket den.

- 60 Det påhviler den forelæggende ret at sikre sig — forudsat, at anvendelsen af den i italiensk ret fastsatte isolerede bevisoptagelse forud for domsforhandlingen og afhøringen i henhold til særlige regler er mulig i det foreliggende tilfælde — at anvendelsen af disse foranstaltninger, henset til forpligtelsen til at foretage en overensstemmende fortolkning af national ret, ikke er af en sådan art, at straffesagen mod Maria Pupino som helhed bliver uretfærdig i henhold til konventionens artikel 6, således som Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol har fortolket den (jf. bl.a. EMRD, dom af 20.12.2001, P.S. mod Tyskland, af 2.7.2002, S.N. mod Sverige, *Recueil des arrêts et décisions* 2002-V, af 13.2.2004, Rachdad mod Frankrig, og afgørelse af 20.1.2005, Accardi m.fl. mod Italien, req. nr. 30 598/02).
- 61 Herefter skal det forelagte spørgsmål besvares med, at rammeafgørelsens artikel 2 og 3 samt artikel 8, stk. 4, skal fortolkes således, at den nationale ret skal have mulighed for at tillade mindreårige børn, der — som i hovedsagen — påstår, at de har været ofre for mishandling, at afgive deres vidneforklaring efter regler, der gør det muligt at sikre et passende beskyttelsesniveau, f.eks. uden for det offentlige retsmøde og forud for afholdelsen heraf. Den nationale ret er forpligtet til at tage hensyn til de nationale bestemmelser som helhed og i videst muligt omfang fortolke dem i lyset af nævnte rammeafgørelses ordlyd og formål.

Sagens omkostninger

- 62 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Store Afdeling) for ret:

Artikel 2 og 3 samt artikel 8, stk. 4, i Rådets rammeafgørelse 2001/220/RIA af 15. marts 2001 om ofres stilling i forbindelse med straffesager skal fortolkes således, at den nationale ret skal have mulighed for at tillade mindreårige børn, der — som i hovedsagen — påstår, at de har været ofre for mishandling, at afgive deres vidneforklaring efter regler, der gør det muligt at sikre et passende beskyttelsesniveau, f.eks. uden for det offentlige retsmøde og forud for afholdelsen heraf.

Den nationale ret er forpligtet til at tage hensyn til de nationale bestemmelser som helhed og i videst muligt omfang fortolke dem i lyset af den nævnte rammeafgørelses ordlyd og formål.

Underskrifter